

Toelichting op de leerlingenprognoses voor het Primair Onderwijs (PO) en het Voortgezet Onderwijs (VO) 2019-2039 in de gemeente Meierijstad (zaaknr. 1949301308)

1. Aanleiding

In het kader van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting en de daaraan gekoppelde planning van onderwijshuisvestingsvoorzieningen is in de 'verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Meierijstad 2018' vastgelegd, dat de gemeente iedere 2 jaar in samenspraak met de schoolbesturen een leerlingenprognose laat opstellen. Een prognose is immers een criterium c.q. instrument op basis waarvan de noodzaak van een huisvestingsvoorziening dient te worden vastgesteld. In dat kader wordt een prognose dan ook gebruikt bij het aanvragen van onderwijshuisvestingsvoorzieningen.

In onze gemeente verloopt het aanvragen c.q. de planning van onderwijshuisvestingvoorzieningen via een Integraal Huisvestingplan (IHP). In 2020 wordt het geactualiseerde IHP 2021-2036 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Ter onderbouwing van de mogelijke voorzieningen die in dit IHP worden opgenomen is een nieuwe leerlingenprognose Basisonderwijs 2019-2039 opgesteld.

2. Resultaten prognoses

Pronexus te Eindhoven is gevraagd om voor onze gemeente leerlingenprognoses voor het PO en VO op te stellen. Dit is samenspraak met de gemeente en de betrokken schoolbesturen gebeurd, met dien verstande dat de gemeente alle noodzakelijke bevolkingsgegevens, de woningvoorraad en -bouwplanning heeft aangeleverd, terwijl de scholen de leerlingentellingen hebben verstrekt. Vervolgens zijn voor wat betreft het basisonderwijs in gezamenlijkheid de aannames ten aanzien van deelname- en belangstellingspercentages op voedingsgebiedniveau (=verzameling van herkomstgebieden gebaseerd op de CBS wijk- en buurtindeling) vastgesteld. Dit gezamenlijk proces heeft er toe geleid, dat de betrokken schoolbesturen voor basisonderwijs kunnen instemmen met de voorliggende prognoses. Ook aan de schoolbesturen voor (V)SO en VO zijn de betreffende prognoses voorgelegd. Dit heeft tot een enkele aanpassing van de prognoses geleid. De betrokken schoolbesturen hebben eveneens laten weten met de prognoses te kunnen instemmen.

2.1 Constateringen

Op basis het resultaten van de prognoses kunnen de constateringen gemaakt worden:

2.1.1 Basisonderwijs

1. Op de schaal van Meierijstad is er de komende 20 jaar sprake van een toename van het leerlingenaantal van 6.531 in 2019 naar 6.775 in 2039 met een piek een 2037 van 6.790. Deze toename wordt veroorzaakt door een groei van de woningvoorraad (van 36.317 in 2019 naar 38.934 in 2034, daarna blijft woningvoorraad stabiel) en een licht stijgende basisgeneratie (= doelgroep basisonderwijs = de 4- tot en met 11-jarigen plus 30 procent van de 12-jarigen) van 6.990 kinderen in 2029 naar 7.179 kinderen in 2037.
2. Uitgesplitst naar de drie voormalige gemeenten levert dit het volgende beeld¹ op:
 - a. het aantal leerlingen in de kern Schijndel zal de komende 20 jaar licht dalen; van 1.891 in 2019 naar 1.834 in 2029 met een dieptepunt van 1.735 in 2028. Dit is gevolg van enerzijds een beperkte stijging van de woningvoorraad (van 11.350 in 2019 naar 11.574 in 2024, daarna blijft woningvoorraad op het niveau van 11.574) en anderzijds van een teruglopende basisgeneratie (= doelgroep basisonderwijs, zijnde). Vooral is de voedingsgebieden "Noord" en "Plein" loopt de basisgeneratie hard terug.
 - b. het aantal leerlingen in de kern Sint-Oedenrode zal de komende 20 jaar beperkt stijgen: van 1.409 in 2019 naar 1.456 in 2039 met een piek van 1.464 in 2037 Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een toename van de woningvoorraad (van 8.043 in 2019 naar 8.468 in 2020, daarna blijft woningvoorraad stabiel op 8.468) en een beperkte toename van de basisgeneratie. Vooral de voedingsgebieden "Centrum, Vogelenzang" en "Boskant" zorgen voor een groei van de basisgeneratie, terwijl "Eerschot, Everse" en "Olland" juist terugloopt.
 - c. het aantal leerlingen in de kern Veghel zal de komende 20 jaar fors stijgen; van 3.231 in 2019 naar 3.485 in 2039 met een piek in 2026 van 3.543. Dit is enerzijds het gevolg van een forse toename van de woningvoorraad (van 16.744 in 2019 naar 18.892 in 2034, daarna blijft woningvoorraad op zelfde niveau) en anderzijds van een toename van de basisgeneratie.

¹ Alleen de voedingsgebieden met een grote toename (>10%) of afname (>-10%) van de basisgeneratie worden vermeld.

Daarbij vallen vooral de voedingsgebieden “West”, “Zuid”, “Zijtaart”, “Eerde”, “Mariaheide” en “Erp” in positieve zin op. De voedingsgebieden “Leest” en “Bunders” hebben juist te maken met de dalende basisgeneratie.

- d. Een toename van de woningvoorraad per voedingsgebied hoeft per definitie niet te betekenen, dat de basisgeneratie toeneemt. Een voorbeeld hiervan is het voedingsgebied “Eerschot, Everse”; de woningvoorraad neemt met 129 woningen toe, terwijl de basisgeneratie afneemt van 456 in 2019 naar 389 in 2039. Weliswaar neemt de basisgeneratie toe als gevolg van een toenemende woningvoorraad, alleen de daling in de basisgeneratie is fors hoger, waardoor je per saldo toch een lagere basisgeneratie krijgt. Min of meer hetzelfde scenario geldt voor de voedingsgebieden “Bunders” en “t Ven”. Ook daar worden woningen gebouwd, maar loopt de basisgeneratie toch terug.
- e. De grootste stijgers qua leerlingenaantal in de komende 20 jaar zijn basisschool “de Regenboog” locatie Schijndel (+ 17,4%), de basisscholen “Dommelrode”(30%) en “Sint Antonius van Padua” (+12%) en de basisscholen “Petrus & Paulus” (+33%), “Edith Stein” (+ 40%), “de Vijfmaster” (+ 45,6%), “Bernadette” (+35%) en “de Ieme” (+15%).
- f. De grootste dalers qua leerlingenaantal in de komende 20 jaar zijn de basisscholen “t Kwekvelde (-18,5%), “de Heycant” (-10,6%), “de Vossenbergh” (-17,5%), de basisschool “Oda” (-13,5%) en de basisscholen “de Ark” (-18,7%) en “t Ven (-10%).

2.1.2 (Voortgezet) Speciaal Onderwijs

1. De komende 20 jaar stijgt het leerlingenaantal op SO/VSO-school “Hub Noord-Brabant, locatie Veghel” van 157 leerlingen in 2019 naar 196 leerlingen in 2039, een stijging van 25%. Deze stijging is voor het overgrote deel toe te schrijven aan een toename van het aantal SO-leerlingen (van 73 in 2019 naar 110 in 2035), veroorzaakt door met name de stijging van de basisgeneratie 4-12 jarigen in de kern Veghel en de gemeente Uden in combinatie met een verhoogde belangstelling. Het leerlingenaantal in het VSO schommelt wat op en neer, maar blijft redelijk stabiel op 84 à 85 leerlingen. Weliswaar is ook hierin sprake van een hoger belangstellingspercentage in de kern Sint Oedenrode en Veghel en in de gemeente Uden, maar dit wordt te niet gedaan door een afname van de basisgeneratie 12-18 jarigen in alle voedingsgebieden (Meerijstad, Uden en Bernheze).
2. Nadrukkelijk dient opgemerkt te worden, dat er momenteel allerlei ontwikkelingen binnen het Samenwerkingsverband 30 06 gaande zijn, die op termijn de ontwikkeling van het leerlingenaantal binnen het SO/VSO kunnen beïnvloeden. Denk daarbij aan het plan tot vorming van een specialistische voorziening in het kader van passend onderwijs, het streven tot thuisnabij onderwijs, de uitbreiding met een cluster 4 voorziening en een mogelijke herschikking binnen het VSO. Met alle deze plannen is en kan geen rekening gehouden worden in de voorliggende prognose. In dat kader dient deze prognose van SO/VSO - als uitgangspunt voor het IHP - met het nodige voorbehoud in acht genomen te worden.

2.1.3 Voortgezet Onderwijs

1. In tegenstelling tot het PO heeft het VO te maken een aanzienlijke krimp van het leerlingenaantal. Op de schaal van Meerijstad loopt het leerlingenaantal terug van 4.739 leerlingen in 2019 naar 4.097 in 2029 om vervolgens in 2034 op een dieptepunt van 4.035 leerlingen uit te komen; in 2039 stijgt het leerlingenaantal weer naar 4.122. Kortom er is sprake van een krimp van ongeveer 13%. Deze krimp is voornamelijk toe te schrijven aan een aanzienlijke daling van de basisgeneratie 12-18 jarigen in Meerijstad (van 6.782 in 2019 naar 5.721 in 2034). Enkele jaren geleden werden de drie voormalige gemeenten met een soortgelijke krimp geconfronteerd in het basisonderwijs. Gesteld kan worden dat (het effect van) een krimp in het leerlingenaantal veroorzaakt door een dalende basisgeneratie, pas veel later in het VO terug te vinden is.
2. Uitgesplitst naar de drie scholen voor VO levert dit het volgende beeld op:
 - a) het aantal leerlingen op het Zwijsen College Veghel daalt van 1.486 in 2019 naar 1.284 in 2032 om vervolgens in 2029 op 1.316 leerlingen uit te komen; een daling van 11,4 % over 20 jaar.
 - b) ook het Fioretti College daalt qua leerlingenaantal: van 1.421 in 2019 naar 1.256 in 2032, waarna in 2029 een aantal van 1.289 bereikt wordt. Over 20 jaar is er sprake van een daling van 9,3%.
 - c) Op het Elde College is sprake van een forse daling van 17,2% over 20 jaar. In 2019 waren er 1.832 leerlingen aanwezig en dit aantal daalt naar 1.491 in 2034 om uiteindelijk in 2039 op 1.517 uit te komen.

Voor een nadere toelichting op de totstandkoming van de leerlingenprognose wordt verwezen naar de door Pronexus opgestelde rapportages voor basisonderwijs en speciaal basisonderwijs, voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs en voor voortgezet onderwijs (zie bijlagen).

Tevens treft u in rapportage van Pronexus per school een leerlingenprognose aan; op elk afzonderlijke prognoseblad zijn de betreffende voedingsgebieden en daarmee samenhangende basisgeneraties en belangstellingspercentages weergegeven.

3. Vraagstelling basisschool in Veghels Buiten

In het kader van de vaststelling van het IHP 2017-2020 is vanuit de raad de vraag gesteld of het college bereid is om onderzoek te doen naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een basisschool in Veghels Buiten. Nu over de actuele cijfers van de woningbouwplannen kan worden beschikt en op basis hiervan de leerlingenprognoses zijn berekend, kan op deze vraag worden geantwoord.

3.1 Wenselijkheid van een school in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid”

In de periode 2006-2009 werd bij de ontwikkeling van het uitbreidingsgebied van Veghel-Zuid de wenselijkheid van een nieuwe school onderkend. Aan deze onderkenning lag het voorgenomen aantal nieuw te bouwen woningen in dit gebied ten grondslag, hetgeen een nieuwe school rechtvaardigde. Uiteindelijk werd de wenselijkheid van een nieuwe school indertijd onderuit gehaald door de woningbouwcrisis, door de daarmee samenhangende temporisering van het aantal te bouwen woningen en door de wet- en regelgeving met betrekking tot het stichten van een nieuwe school. Doordat de woningbouw over een veel langere periode werd uitgesmeerd, kon niet meer voldaan worden aan de wettelijke eis om binnen 5 jaar na de startdatum een school met minimaal 200 leerlingen te hebben en om vervolgens dit aantal ten minste 15 jaar ‘vast te houden’.

Medio 2011 is in samenspraak met het onderwijsveld de wenselijkheid van een onderwijsvoorziening in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid” vertaald in “het op andere, dichtbij gelegen scholen gelegenheid bieden tot het volgen van onderwijs” oftewel andere dichtbij gelegen scholen worden ingezet om te voorzien in de behoefte aan (een) onderwijs(-voorziening) vanuit het uitbreidingsgebied. In de navolgende jaren heeft dit gestalte gekregen door enerzijds de vervangende nieuwbouw van basisschool “de Vijfmaster en door anderzijds huisvesting in openbare basisschool “de Uilenbrink”, gelegen in het aanpalende voedingsgebied.

Inmiddels is zichtbaar dat de leerlingen uit het uitbreidingsgebied hun weg vinden naar zowel “de Vijfmaster” als ook “de Uilenbrink”. Op beide scholen kan ook in de toekomst voorzien worden in de aanwas van leerlingen uit het uitbreidingsgebied. In de door Pronexus opgestelde prognose is met deze aanwas op beide scholen rekening gehouden. Maar ook op andere basisscholen in Veghel en Erp staan leerlingen uit het uitbreidingsgebied ingeschreven.

Nu voorzien is in de behoefte aan onderwijs vanuit het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid” is de vraag of daarmee de wenselijkheid voor een eigenstandige voorziening in het uitbreidingsgebied nog aanwezig is.

Zoals hierna zal blijken biedt de huidige wetgeving in combinatie met de voorgenomen woningbouwplanning geen mogelijkheid om aan deze eventuele wenselijkheid invulling te geven. Er staat een nieuw wetsvoorstel op stapel dat wellicht wel mogelijkheden biedt. Ook de oprichting/instandhouding van een dislocatie van een bestaande school in het uitbreidingsgebied biedt op dit moment mogelijkheden.

Maar het feit dat bij zowel de vervangende nieuwbouw van “de Vijfmaster” als ook bij de op handen zijnde renovatie/vervangende nieuwbouw/uitbreiding van “de Uilenbrink” rekening is gehouden met de aanwas vanuit het uitbreidingsgebied, maakt het noodzakelijk dat hiermee bij de eventuele wenselijkheid tot het oprichten van een onderwijsvoorziening terdege rekening wordt gehouden.

Er moet namelijk voorkomen worden, dat een nieuwe onderwijsvoorziening in het uitbreidingsgebied leidt tot leegstand op “de Vijfmaster” en/of “de Uilenbrink”.

3.2 Haalbaarheid van een school in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid”

De haalbaarheid van een school in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid” wordt toegelicht aan de hand van een aantal aspecten, die hierop van invloed zijn. Bij het aantonen van de haalbaarheid speelt de leerlingenprognose een belangrijke rol. Een aantal van de aspecten, die worden toegelicht staan dan ook in directe relatie tot c.q. hangen samen met de leerlingenprognose.

3.2.1 Herkomstgebieden

Ten behoeve van de leerlingenprognoses is onze gemeente opgedeeld in 25 herkomstgebieden, zijnde de gebieden waaruit een school leerlingen betreft. In de praktijk wordt voor afbakening van de

herkomstgebieden veelal de CBS wijk- en buurtindeling gebruikt. Zo is ook het herkomstgebied 'Veghel-Zuid' gedefinieerd als een verzameling van in totaal 6 CBS-buurt (Buitengebied Ham/Havel, De Scheifelaar, Erpseweg Zuid, Oude Ontginning Veghel-Zuid 1 en Veghel-Zuid 2). "Veghels Buiten" is verdisconteerd in de de buurten "Buitengebied Ham/Havel", "Erpseweg Zuid" en "Oude Ontginning".

3.2.2 Woningbouwplanning

In de leerlingenprognose van Pronexus is voor wat betreft de woningbouwplanning in het herkomstgebied "Veghel-Zuid" van de volgende cijfers c.q. basisscenario uitgegaan:

- Aantal woningen op 1 januari 2019: 2.162;
- Woningbouwcapaciteit 2019 t/m 2023 (zgn. harde plancapaciteit = de woonbestemming ligt vast in een bestemmingsplan): 806 woningen, waarvan 606 in "Veghels-Buiten" en 200 in rest van "Veghel-Zuid".

Naast de harde capaciteit is er ook sprake van een zachte capaciteit (= de ruimtelijke procedure om de woonbestemming te krijgen moeten nog doorlopen worden; hierbij wordt gekeken naar onder andere de behoeften op het gebied van wonen en naar de ruimtelijke inpassing). Deze zachte capaciteit, die betrekking heeft de periode na 2024, is niet meegenomen in de prognose van Pronexus.

Om te weten te komen wat het effect van de zachte capaciteit is op de leerlingenaantallen in het herkomstgebied "Veghel-Zuid", heeft Pronexus twee scenario's doorgerekend voor de periode na 2024.. Deze twee scenario's maken vanwege de onzekerheid omtrent de zachte capaciteit geen onderdeel uit van de rapportage van Pronexus.

Scenario 1 gaat er vanuit dat er in de periode 2024-2028 in totaal 500 woningen aan de capaciteit van "Veghels-Buiten worden toegevoegd (elk jaar 100 woningen):

- Idem als basisscenario maar met extra toevoeging van
- Woningbouwcapaciteit 2024 t/m 2028: 500 woningen "Veghels Buiten" (extra ten opzichte van basisscenario).

Scenario 2 borduurt voort op scenario 1 en gaat er vanuit dat er in de periode 2029- 2039 nog eens 580 woningen bijkomen. Ten opzichte van het basisscenario komen er in scenario 2 dus 1.080 (500 + 580) woningen in Veghels Buiten bij.

- Idem als scenario 1 maar met extra toevoeging van
- Woningbouwcapaciteit 2029 t/m 2039: 580 woningen "Veghels Buiten" (extra ten opzichte van basisscenario en scenario 1).

3.2.3 Leerlingenaantallen basisgeneratie

Op basis van de verstrekte woningbouwplanning heeft Pronexus inzichtelijk gemaakt hoeveel leerlingen qua basisgeneratie verwacht c.q. toegerekend kunnen worden aan uitbreiding van de woningbouwcapaciteit in "Veghel Zuid"; zoals reeds opgemerkt betreft dit grotendeels de uitbreiding in "Veghels Buiten". Dit is per scenario uitgewerkt.

Ontwikkeling basisgeneratie , woonachtig in uitbreidingsgebieden "Veghel-Zuid"										
	2020	2022	2024	2026	2028	2030	2032	2034	2036	2038
Basis	35	82	150	193	240	277	295	287	273	252
Scenario 1 (+500)	35	84	150	220	304	373	414	432	428	410
Scenario 2 (+1080)	35	84	150	220	304	380	440	480	500	513

3.2.4. Wet- en regelgeving

Op basis van huidige regelgeving dient een nieuw te stichten school binnen 5 jaar na de startdatum genoeg leerlingen te hebben; dat wil zeggen dat de school dient te voldoen aan de stichtingsnorm die geldt voor Meierijstad i.c. 200 leerlingen. Daarna moet het aantal leerlingen ten minste 15 jaar minimaal gelijk zijn aan deze norm.

Daarbij geldt voorts, dat bij de berekening van het aantal leerlingen dat een openbare of een bijzondere school zal bezoeken, de leerlingen niet worden meegerekend, die wonen binnen redelijke afstand van een (andere) openbare school of een bijzondere school van de desbetreffende richting of richtingen en voor wie op die school plaatsruimte aanwezig is (zie artikel 78 Wet Primair Onderwijs).

Dit alles moet aangetoond worden aan de hand van een prognose, waarbij tevens – afhankelijk van de denominatie van de te stichten school - rekening gehouden dient te worden met het gemeentelijke belangstellingspercentage voor die betreffende denominatie. In Meierijstad worden door het ministerie drie denominaties onderkend namelijk Algemeen-Bijzonder (AB), Openbaar (OPB) en Rooms-Katholiek

(RK). De hiermee corresponderende gemeentelijke belangstellings-percentages bedragen resp. 3,77%, 18,93% en 77,29%.

3.2.5 Te verwachten leerlingenaantallen in uitbreidingsgebied "Veghel-Zuid" per denominatie

Op basis van de onder C vermelde basisgeneratie heeft Pronexus vervolgens een berekening gemaakt van het te wachten leerlingen per denominatie in het uitbreidingsgebied "Veghel-Zuid".

Dit heeft Pronexus voor zowel het basisscenario als ook voor scenario 1 en 2 gedaan.

Onderstaand treft u de betreffende overzichten aan. Daar waar het leerlingenaantal boven de wettelijke stichtingsnorm van 200 uitkomt, is het getal in rood weergegeven.

Ontwikkeling leerlingenaantal per denominatie in uitbreidingsgebied "Veghel-Zuid" (basisscenario)												
Basis prognose	2021	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2036	2038	2040
AB	2	4	5	6	7	8	9	9	10	10	9	8
OPB	12	19	27	33	40	47	55	62	67	77	74	68
RK	47	79	110	124	142	158	176	192	203	200	185	170
Ontwikkeling leerlingenaantal per denominatie in uitbreidingsgebied "Veghel-Zuid" (scenario 1)												
Scenario 1	2021	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2036	2038	2040
AB	2	4	5	7	8	9	11	12	13	15	15	14
OPB	12	19	27	33	40	47	55	62	67	77	74	68
RK	47	79	110	137	162	191	223	252	274	314	301	278
Ontwikkeling leerlingenaantal per denominatie in uitbreidingsgebied "Veghel-Zuid" (scenario 2)												
Scenario 2	2021	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2036	2038	2040
AB	2	4	5	7	8	9	11	12	14	18	18	18
OPB	12	19	27	33	40	47	55	62	68	90	92	92
RK	47	79	110	137	162	191	223	252	279	367	377	377

Uit bovenstaande overzichten kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Het stichten van een nieuwe openbare of algemeen-bijzondere basisschool in het uitbreidingsgebied van "Veghel-Zuid" is in geen enkel scenario mogelijk, omdat niet voldaan kan worden aan de eis dat een dergelijke school binnen 5 jaar na de startdatum minimaal 200 leerlingen dient te hebben en dit aantal vervolgens gedurende 15 jaar dient 'vast te houden'.
- Het stichten van een RK-school in het basisscenario is evenmin mogelijk; binnen 5 jaar na startdatum heeft een dergelijke school minimaal 200 leerlingen, maar dit kan niet 15 jaar vastgehouden worden.
- Het lijkt er op, dat de stichten van een RK-school in scenario 1 en 2 wel mogelijk is, omdat in die situatie in principe wel voldaan wordt aan de eis dat een dergelijke school binnen 5 jaar na de startdatum minimaal 200 leerlingen dient te hebben en dit aantal vervolgens gedurende 15 jaar dient 'vast te houden'. Echter, bij de bovenstaande overzichten is geen rekening gehouden met de eis, dat de leerlingen, die wonen binnen redelijke afstand van een (andere) openbare school of een bijzondere school van de desbetreffende richting of richtingen en voor wie op die school plaatsruimte aanwezig is, niet meegerekend mogen worden.

Als deze betreffende leerlingen conform de eis niet worden meegerekend, dan kan worden gesteld, dat ook het stichten van een RK-school in scenario 1 en 2 niet voldoet aan de gestelde eisen.

Een nadere uitwerking maakt het vorenstaande duidelijk.

Scenario 1 gaat er op basis van de prognose van Pronexus van uit, dat een te stichten RK-school in 2028 223 leerlingen heeft en dat de school vervolgens gedurende 15 jaar daarna door minimaal 200 leerlingen bezocht zal worden. Uitgaande van het gegeven, dat de school binnen 5 jaar na startdatum minimaal 200 leerlingen moet hebben, zou in scenario 1 in 2024 de nieuw te stichten RK-school kunnen starten. De prognose geeft echter aan, dat in 2024 110 RK-leerlingen in het uitbreidingsgebied woonachtig zullen zijn, waarvan verondersteld wordt dat die dan al – voor de start van de nieuwe school - op een andere RK-school staan ingeschreven Deze betreffende leerlingen mogen niet meegerekend worden bij het aantal dat de nieuw te stichten school gaan bezoeken. Dit betekent feitelijk dat er in dit scenario 110 leerlingen in mindering gebracht moeten worden, waardoor de school nooit 15 jaar aan de eis van minimaal 200 leerlingen voldoet.

Voor scenario 2 geldt hetzelfde. In 2028 kun je geen school starten, omdat je dan 110 leerlingen in mindering moet brengen, waardoor je onder de 200 leerlingen komt. En dat geldt in principe voor

elk volgend jaar; hoe later je begint met de start van de school, des te meer RK-leerlingen moeten in mindering worden gebracht.

- Resumerend: op basis van de huidige wet- en regelgeving is het niet mogelijk om een nieuwe openbare of bijzondere basisschool in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid” te stichten.

3.2.6 Veranderende wet- en regelgeving

De Tweede Kamer heeft op 1 oktober 2019 het wetsvoorstel ‘Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen’ aangenomen. Met de nieuwe wet wordt het mogelijk om een school te stichten op basis van belangstelling van ouders en leerlingen. Daarmee wordt het richtingenbegrip als eis voor schoolstichting geschrapt en ontstaat er zo meer ruimte voor vernieuwing in het onderwijs.

Het kabinet wil zo het scholenbestand beter laten aansluiten op de wensen van ouders en leerlingen. In onderstaande publicatie van het ministerie is de inhoud van het nieuwe wetsvoorstel in het kort weergegeven. Het doel is om de nieuwe wet op 1 juni 2020 in werking te laten gaan.

Wat verandert er bij het oprichten van een nieuwe school?

Wat verandert er bij het oprichten van een nieuwe school?

Huidige situatie	Wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen
<p>Wie een nieuwe school wil starten, moet er rekening mee houden dat er:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ voldoende leerlingen nodig zijn (op basis van voorspellingen). <p>De initiatiefnemer hoeft de betrokkenen niet uit te nodigen voor overleg.</p>	<p>Wie een nieuwe school wil starten moet eerst de betrokkenen uitnodigen voor overleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de bestaande schoolbesturen; ▪ het samenwerkingsverband; ▪ de gemeente. <p>Een overleg kan ertoe leiden dat een bestaande school de wensen van ouders en leerlingen inpast. Het starten van een nieuwe school is dan niet meer nodig.</p>
<p>Het starten van een bijzondere school kan alleen op basis van een erkende richting.</p>	<p>Een school hoeft geen richting meer te hebben om te kunnen starten.</p>
<p>Bij de aanvraag voor een nieuwe school wordt de belangstelling berekend met een voorspelling. Deze voorspelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ veronderstelt de belangstelling van ouders op basis van het bestaande onderwijsaanbod; ▪ houdt geen rekening met de kenmerken van een school, zoals nabijheid, kwaliteit en onderwijsconcept. 	<p>Een aanvraag voor een nieuwe school moet in ieder geval bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ een belangstellingsmeting, via ouderverklaringen of marktonderzoek. Op basis van de resultaten en demografische gegevens, wordt een voorspelling voor de lange termijn gemaakt. Zo kan de daadwerkelijke belangstelling preciezer worden berekend. ▪ informatie over de te verwachten kwaliteit. De onderwijsinspectie toetst de aanvraag op eisen die inzicht geven in de te verwachten kwaliteit van de school.
<p>Bestuurders en toezichthouders hoeven voor de start van een school geen VOG aan te leveren.</p>	<p>Bestuurders en toezichthouders van een nieuwe school hebben een VOG nodig. En er wordt gekeken of de bestuurders in het verleden nooit een school hebben gehad die door zeer zwakke kwaliteit is gesloten.</p>

De vraag is echter of deze wet daadwerkelijk nieuwe mogelijkheden biedt om een school in het uitbreidingsgebied van “Veghel-Zuid” te stichten. Weliswaar wordt richtingenbegrip geschrapt, maar aangenomen wordt, dat de huidige eisen met betrekking tot stichtingsnorm gewoon blijven bestaan. Hoe met name de belangstellingsmeting in relatie tot een prognose, de eisen met betrekking tot de stichtingsnorm en het niet meerekenen van bepaalde leerlingen in de praktijk zal uitwerken, is nog niet duidelijk.

Er zal pas meer duidelijkheid gegeven kunnen worden over de mogelijkheden van deze nieuwe wet als meer bekend is over de concrete inhoud van de wet alsmede over de nadere uitwerking daarvan. De verwachting is dat PO-raad en VNG te zijner tijd met publicaties over de interpretatie van de nieuwe wet zullen komen. Op dit moment ontbreekt het daar aan.

Conclusie: het is niet uit te sluiten dat het wetsvoorstel 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen' mogelijkheden biedt voor de stichting van een nieuwe school in het uitbreidingsgebied van "Veghel-Zuid". Op welke termijn een en ander kan gaan spelen is mede afhankelijk van de nadere uitwerking van dit wetsvoorstel.

3.2.7 Andere mogelijkheden om een onderwijsvoorziening op te richten

De focus in deze adviesnota heeft voornamelijk gelegen op het stichten van een nieuwe basisschool in het uitbreidingsgebied van "Veghel-Zuid". Maar er zijn ook nog andere mogelijkheden om in de eventuele behoefte aan een onderwijsvoorziening te voorzien. Hierbij een korte beschrijving van twee andere mogelijkheden:

- Oprichten van een dislocatie van een bestaande school in het uitbreidingsgebied: hiervoor is in principe geen toestemming van het ministerie vereist. Het is aan de schoolbesturen om over de instandhouding van een dislocatie een besluit te nemen. Daarbij dient in ogenschouw genomen te worden, dat een dergelijke instandhouding voor het schoolbestuur extra kosten met zich meebrengt; vergoeding van de vaste voet geschiedt namelijk alleen bij de hoofdvestiging en niet bij een dislocatie. De gemeente staat aan de lat voor het gebouw.

Voorts geldt dat nadrukkelijk ook naar de omvang van de dislocatie moet worden gekeken, een en ander in relatie tot de hoofdvestiging. De dislocatie moet een zodanige omvang hebben dat de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd kan worden; een omvang van minimaal 4 groepen is daarbij een vereiste.

Tenslotte is het belangrijk dat in het geval van een dislocatie leegstand voorkomen moet worden op de basisscholen, die op redelijke afstand liggen ("Vijfmaster" en "Uilenbrink").

- Verhuizing of verplaatsing van een bestaande school naar het uitbreidingsgebied: Een school voor basisonderwijs kan worden verplaatst met als reden te komen tot een betere spreiding van het onderwijsaanbod in de gemeente. Bij het verplaatsen moet onderscheid worden gemaakt in herhuisvesting van de basisschool binnen het voedingsgebied en buiten het voedingsgebied. Wordt de basisschool verplaatst:

- binnen het voedingsgebied dan is sprake van een verhuizing, deze kan zonder toestemming van de minister plaatsvinden en
- buiten het voedingsgebied dan is er naar het oordeel van de minister sprake van het stichten van een nieuwe basisschool en geldt de stichtingsprocedure.

In onderhavige situatie zal noch verhuizing noch verplaatsing aan de orde zijn. Verhuizing niet, omdat er maar één school momenteel binnen het voedingsgebied is gehuisvest en dat is "de Vijfmaster". Gezien het feit dat deze school in 2017 nieuwbouw heeft betrokken is een verhuizing geen niet denkbaar c.q. niet aan de orde. Verplaatsing niet, omdat dan de stichtingsprocedure geldt en dat blijkt onder de huidige regelgeving niet mogelijk te zijn.

3.2.8 Gebruikmaking van bestaande voorzieningen

Reeds in 2009 werd in de voormalige gemeente Veghel stilgestaan bij de stichting van een nieuwe school in het uitbreidingsgebied van "Veghel-Zuid". Ook toen werd samen met de betrokken schoolbesturen geconcludeerd dat een dergelijke stichting niet mogelijk was, omdat niet voldaan kon worden aan de wettelijke vereisten. Ook de verplaatsing van toenmalige openbare basisschool "het Anker" naar het uitbreidingsgebied werd onderzocht, maar ook dit liep eveneens op wetgeving.

Om in de behoefte aan onderwijs vanuit het uitbreidingsgebied te voorzien werd in samenspraak met de schoolbesturen uiteindelijk ingestoken op enerzijds de vervangende nieuwbouw van basisschool "de Vijfmaster en op anderzijds huisvesting in openbare basisschool "de Uilenbrink", gelegen in het aanpalende voedingsgebied.

Zie ook eerdere toelichting paragraaf 3.1.

3.2.9 Conclusies haalbaarheid

Op basis van de toegelichte aspecten kunnen ten aanzien van de haalbaarheid de volgende conclusies getrokken worden:

- de huidige wet- en regelgeving maakt het niet mogelijk om een nieuwe school te stichten;
- het is niet uit te sluiten dat het wetsvoorstel 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen' vanaf 1 juni 2020 mogelijkheden biedt voor de stichting van een nieuwe school; op welke termijn een en ander kan gaan spelen is mede afhankelijk van de nadere uitwerking van dit wetsvoorstel.
- de haalbaarheid wordt onder andere beïnvloed door de hoeveelheid woningen c.q. bouwvolume in een uitbreidingsgebied en het bouwtempo waarbinnen deze woningen worden gerealiseerd. Hoe

meer de realisatie van de woningen over een langere periode wordt uitgesmeerd, des te moeilijker wordt het om aan de wettelijke vereisten ten aanzien van de stichtingsnormen te voldoen.

- Het situeren van een dislocatie van een bestaande school in een uitbreidingsgebied biedt een mogelijkheid om in de behoefte aan (een) onderwijs(-voorziening) te voorzien, mits de kwaliteit van het onderwijs - gezien de omvang van de voorziening - gewaarborgd is en leegstand wordt voorkomen op de scholen, die op redelijke afstand liggen ("Vijfmaster" en "Uilenbrink"). De haalbaarheid van een dislocatie dient evenwel afgewogen te worden in het IHP.

4. Kanttekeningen

Bij de prognoses kunnen de volgende kanttekeningen geplaatst worden:

1. Totstandkoming prognose

De totstandkoming van deze leerlingenprognoses heeft meer tijd in beslag genomen dan normaliter het geval is. Dit heeft enerzijds te maken met de verlate aanlevering van een up-to-date woningbouwplanning. Daarnaast zijn er meerdere extra controlemomenten ingebouwd om te voorkomen, dat de prognoses bij publicatie al achterhaald waren.

2. Beschikbaarheid data

Ten behoeve van de leerlingenprognoses maakt Pronexus gebruik van diverse data, die worden aangeleverd door de gemeente (bevolkingsgegevens, woningvoorraad en woningbouwplanning), schoolbesturen/ministerie (leerlingenaantallen en herkomstgegevens).

Normaliter worden daarbij de data van de afgelopen vijf jaar gebruikt. Bij deze prognoses heeft Pronexus slechts gebruik kunnen maken van de data van de afgelopen drie jaar, omdat de gegevens van Meierijstad pas sinds 1 januari 2017 beschikbaar zijn. Het bleek niet mogelijk om de gegevens van de voorgaande jaren van de drie afzonderlijke gemeenten te gebruiken, omdat er wijzigingen hebben plaatsgevonden in de CBS wijk- en buurtindeling.

Dit heeft invloed op de aannames, omdat alleen uitgegaan kan worden van de meest recente cijfers. Het is, aldus Pronexus, niet mogelijk meerjarige analyse reeksen te maken en om te kijken of er verschuivingen in de tijd zijn. Je bent in principe gebonden aan één mogelijke aanname en niet aan meerdere. Dat maakt de resultaten minder betrouwbaar omdat er veel nadruk ligt op de ontwikkeling van het laatste jaar. Als dat atypisch was ten opzichte van eerdere jaren dan wordt gerekend met een over- of onderschatting. Het is moeilijk om daar op dit moment een betrouwbaarheidsinterval aan te hangen, het is een kwestie van monitoren.

3. Realiteitsgehalte leerlingenprognoses

In principe bestrijken de prognoses de periode 2019-2039. Het moge duidelijk zijn dat naarmate de blik verder in de toekomst reikt, de onzekerheden omtrent het realiteitsgehalte van het geschetste beeld enigszins toenemen. Op voorhand moet dan ook gesteld worden dat geprognosticeerde ontwikkelingen c.q. aantallen op de langere termijn (> 10 jaar) niet meer dan indicatief zijn. Daarvoor zijn er te veel factoren die van invloed zijn op de toekomstige leerlingen aantallen. Een van de belangrijkste daarvan is de factor woningbouw.

Dilemma is wel dat onze onderwijshuisvestingsverordening ter onderbouwing van de noodzaak van een permanente voorziening een prognose van ten minste 15 jaar vereist. Een en ander vereist een zorgvuldige analyse van met name de toekomstige leerlingen in het 11e t/m 15e jaar van de leerlingenprognose.

4. Woningbouwplanning

In de door de gemeente aangereikte woningbouwplanning is ook sprake van "flexibiliteit diverse locaties". Deze zijn in de kernen Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel niet meegenomen in de leerlingenprognoses, omdat niet duidelijk is of, waar en wanneer van deze woningbouw sprake is.

5. Gebruik prognoses

De leerlingepronoses worden als input c.q. uitgangspunt gehanteerd voor het te actualiseren Integraal Huisvestingsplan 2021-2036. Dat geldt in principe niet voor de VO-scholen "Zwijsen College Veghel" en "Fioretti College", omdat de gemeente de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van deze scholen heeft doorgedecentraliseerd c.q. overgedragen aan het schoolbestuur i.c. de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs.

In het kader van deze doordecentralisatie wordt de leerlingenprognose evenwel gebruikt om vast te stellen op basis van welk gefixeerd leerlingenaantal de aan OMO uit te keren doordecentralisatievergoeding wordt gebaseerd.

6. Monitoring en evaluatie

Iedere twee jaar worden nieuwe prognoses opgesteld. Dit betekent dat de ontwikkelingen in bevolkingsgegevens, leerlingenaantallen en woningbouwcijfers gemonitord dienen te worden. Dit bevordert de betrouwbaarheid van de leerlingenprognoses.

Januari 2020,

Geert van Etten
Beleidsmedewerker Onderwijshuisvesting